

Debatt

debatt@dn.no

EU har allerede redusert sine utslipp siden 1990. Norske utslipp har økt. Det betyr at vi har en lengre vei å gå frem til 2030

Et av de viktigste spørsmålene er hvordan vi kan hjelpe utviklingsland til å redusere sine utslipp. Norges nye tilknytning til EU innebærer at utslippsmålet ikke lenger kan nås ved å finansiere kutt utenfor Europa. Her fra Ulan Bator i Mongolia. Foto: Carlos Barria, Reuters/NTB Scanpix

Den nye klimadebatten

Klimaavtalen med EU gjør at Norge trolig kan bytte egne kutt mot kutt i EU-land. Hvordan bruker vi den fleksibiliteten?

I desember møtes verdens land i Paris for nye klimaforhandlinger. Rike som fattige land sender løfter om utslippskutt i forkant, og håpet er at dette blir en ny giv. EUs plan er å kutte sine utslipp med 40 prosent innen 2030 i forhold til 1990. Regjeringen har foreslått at Norge skal ha samme mål, og at det skal oppfylles sammen med EU. Hvis andre land følger opp med tilsvarende mål, vil dette være viktige steg mot togradersmålet.

Viktige beslutninger flyttes fra Oslo til Brussel. Har Norge fortsatt selvstendig handlingsrom?

Norge har lenge vært nært knyttet til EUs klima- og energipolitikk gjennom EUs kvotesystem og fornybardirektivene. Det nye er at Norge ønsker også å være knyttet til EUs politikk for ikke-kvotepliktige sektorer som transport og jordbruk. Vi skal forhandle med EU om dette. Samordning gir mer effektiv og forpliktende klimapolitikk.

Selv om Norge sannsynligvis får en høy forpliktelse om kutt i ikke-kvotepliktig sektor, ligger

Innlegg
Jan S. Fuglestad
med flere

avtalen samtidig an til å gi betydelig fleksibilitet for å finansiere utslippskutt i EU-land istedenfor innenlands.

Det er opp til oss selv hvordan vi vil bruke denne fleksibiliteten. Stortinget skal behandle regjeringens forslag før påske. Da må slike spørsmål drøftes.

Et dilemma er at tiltak utført i EU ikke nødvendigvis fører Norge nærmere det langsiktige målet om å bli et lavutslippssamfunn. Hvis kvoteprisene i EU forblir lave, og vi i stor grad benytter fleksibiliteten, kan Norge i 2030 ha kommet kort i denne omstillingen. Lave priser vil ikke sende et signal til næringslivet om å starte omstillingen.

Regjeringen skriver i meldingen at det er viktig med troverdige og langsiktige priser på utslipp. Her kan det være en mulig konflikt med ønsket om kostnadseffektiv gjennomføring i 2030.

Dette dilemmaet kan delvis avhjelpest ved å føre en aktiv politikk for grønn innovasjon. Bedre og billigere teknologi vil gjøre omstillingen lettere. Dette legger regjeringen opp til, blant annet ved å satse på utvikling av lavutslippsteknologi i industrien.

Mye av den teknologiske framgangen kommer fra andre lands innovasjoner. Det vil derfor være viktig å jobbe for satsing på grønn innovasjon internasjonalt.

Noe av omstillingen vil det uansett være fornuftig å sette i gang flere tiår før 2050. Byplanlegging og investeringer i bygg og infrastruktur vil påvirke utslipp i lang tid framover. Det vil derfor være viktig å ha et lengre perspektiv enn til 2030 når slike investeringer foretas.

Et annet spørsmål er om Norge kan beholde sin uavhengige stemme i klimaforhandlingene selv om vi knytter oss så

tett til EU i klimamål. Norge har i flere tiår spilt en viktig brobyggerrolle i internasjonal klimapolitikk.

Klimaforhandlingene dreier seg imidlertid også om en rekke andre spørsmål. Det burde være mulig å sikre Norge handlingsrom til å fortsette som en uavhengig aktør i spørsmål som finansiering av klimatiltak i utviklingsland og bevaring av regnskog, og ved å kunne tilby ytterligere utslippsreduksjoner, for eksempel betinget av ambisiøse forpliktelser fra andre land.

Et av de viktigste spørsmålene er hvordan vi kan hjelpe utviklingsland til å redusere sine utslipp. Norges nye tilknytning til EU innebærer at utslippsmålet ikke lenger kan nås ved å finansiere kutt utenfor Europa. Slike tiltak må i så fall komme i tillegg.

Denne begrensningen har også en annen konsekvens: Det har tidligere vært en åpning for å knytte sammen kvotemarkeder fra ulike land. Det finnes mange slike i dag, og jo flere som slås sammen, jo nærmere kommer vi en mest mulig lik global pris på utslipp. Mange har sett på dette

som et viktig skritt på veien mot en effektiv global klimaavtale.

Vi vet ikke hvilken EU-politikk vi knytter oss til

Selv om våre forhandlinger med EU er ventet å skje allerede i 2016, vil direktivene som skal bidra til at EU og Norge når målet i ikke-kvotepliktig sektor trolig ikke vedtas før i 2018-2019.

EU har allerede redusert sine utslipp siden 1990. Norske utslipp har økt. Det betyr at vi har en lengre vei å gå frem til 2030. Dersom vi venter med å gi næringslivet klare signaler i form av avgifter, reguleringer eller nye rammebetingelser, kan vi gjøre veien til 2030-målene og det framtidige lavutslippssamfunnet vanskeligere for oss selv.

Guri Bang, Jan S. Fuglestad, Anne Therese Gullberg og Steffen Kallbekken, Cicero Senter for klimaforskning og forskningssenteret Cicep, **Snorre Kverndokk**, Frischsenteret og forskningssenteret CREE, **Knut Einar Rosendahl**, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og forskningssenteret CREE, **Taran Fæhn og Cathrine Hagem**, Statistisk sentralbyrå og forskningssenteret CREE